

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/213044,Radoslaw-Peterman-Skorzana-teczka-sztabu-Kleeberga.html>

27.02.2026, 00:07

Radosław Peterman: Skórzana teczka sztabu Kleeberga

Ostatnim etapem walk w kampanii polskiej 1939 r. było między innymi opanowanie przez polskie oddziały Samodzielnej Grupy Operacyjnej (SGO) „Polesie” w dniu 5 października silnie obsadzonego przez Niemców kościoła Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z zespołem klasztornym karmelitów trzewickich w Woli Gułowskiej i pobliskiego cmentarza w Turzysławie.

[Polskie wojsko](#) [Wojna obronna 1939](#)

05.10.2025

W natarciu na niemieckie pozycje uczestniczył m.in. prozaik i reportażysta Marian Brandys. Tak opisywał walkę o klasztor w Woli Gułowskiej:

„Poczęliśmy biec szeroką tyralierą oficerską - jak naganiacze w myśliwskiej nagonce - potrząsając pistoletami i obłędnie wrzeszcząc. Przestaliśmy się kryć przed kulami. Przestaliśmy w ogóle myśleć. Ogarnięci smokiem bitwy, ogłuszeni hukami wystrzałów i własnym wrzaskiem - przez pot zalewający oczy widzieliśmy już tylko biały kościół, który mieliśmy zdobyć. [...] Rozryczały się działa, rozterkotały karabiny maszynowe, zaniosły się jazgotem miotacze min. Niebo nad nami pękało. Walił się świat. Biegliśmy i padaliśmy. Mózgi nasze przeniosły się do nóg. Kolana same zginały się, prostowały. Biegliśmy i potykaliśmy się o trupy. Strzelano do nas z trzech stron - z niemieckiej i z dwóch skrzydeł polskich. Ryliśmy palcami ziemię, wcieraliśmy się w nią brzuchami, żeby nie było nas widać”.

Daremne zwycięstwo

SGO „Polesie” odniosła więc sukces, o którym tak wspominał ułan Marian Dominiak z 3. szwadronu 2. Pułku Ułanów Grochowskich:

„Widzę ich [polskie oddziały] tak, jakby to było wczoraj, jak wyskoczyli z lasu, długo biegnąc i krzycząc: hura! hura! Ginęli jak muchy w nawale ognia moździerzy i karabinów maszynowych, parli jednak do przodu obok ułanów, aż do zwycięstwa. Niemcy w popłochu wycofali się daleko za klasztor, pozostawiając wielu zabitych i rannych”.

Niestety, sukces został przekreślony brakiem amunicji. W tej sytuacji, w nocy z 5 na 6 października, gen. Kleeberg, po długich rozmowach ze swoimi podwładnymi, które odbyły się w sztabie umiejscowionym w wiosce Hordzieżka, podjął decyzję o kapitulacji.

„Niestety około 1.00 w nocy, 6 X, przez gońca zostałem powiadomiony o kapitulacji naszej grupy. Wiadomość ta była dla nas wszystkich druzgocąca, wszyscy chcieli walczyć dalej. Przygnębieni i rozgoryczeni wracaliśmy do kwatery w Hordzieżce. Nazajutrz, przed południem, grupa oficerów spotkała się z generałem Kleebergiem, który podał im przyczyny

kapitulacji. Część broni wraz z amunicją zakopywano, a resztę niszczone. Inny sprzęt wojskowy wydano ludności”

- wspominał porucznik Antoni Macioł, dowódca kompanii „Rawicz”, która wchodziła w skład SGO „Polesie”.

Skórzana teczka

Kilka tygodni później, na przełomie października i listopada, mieszkaniec Hordzieżki, Antoni Bosek, wybrał się do okolicznego Lasu Gułowskiego po ściółkę. W trakcie jej zbierania napotkał na teczke skórzaną, która zawierała różne dokumenty, w tym mapy i raporty sztabu gen. Kleeberga. Z ich treści - jak wspominał A. Bosek - wynikało, że były tam dane odnośnie trasy, którą szła armia gen. Kleeberga, od Kamienia Koszyrskiego na Wołyniu do Woli Gułowskiej i stąd do Hordzieżki.

Znalezione dokumenty A. Bosek ukrył w swoim domu. Dopiero prawie po dwudziestu latach, gdy w latach 1957-1958 we wsi zaczęli się pojawiać „wojskowi” z Warszawy, postanowił napisać list do Wojskowego Instytut Historycznego w Warszawie (WIH) z informacją, że jest w posiadaniu dokumentów sztabu gen. Kleeberga. Jako dowód na prawdziwość swej opowieści dołączył pieczętę gen. Kleeberga.

Niezwłocznie po tym liście zgłosili się do niego gen. bryg. Stanisław Okęcki, szef katedry historii sztuki wojennej Akademii Sztabu Generalnego i ppłk Zygmunt Stanicki, który reprezentował WIH. Dokumenty przechowywane przez Antoniego Boska trafiły do Muzeum Wojska Polskiego, a sam Bosek otrzymał nagrodę w wysokości 5000 zł.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Polskie wojsko, Wrzesień 1939

Artykuł